

LÄNSSTYRELSEN
JÖNKÖPINGS LÄN

BESLUT

1993-09-20

221-11030-92

	Riksantikvarieämbetet och Statens historiska museer
Ink.	1993 -11- 29
Dnr:	6489

Angående byggnadsminnesförklaring av ett gatuhus och en f.d. stallbyggnad på Vaxblekaren 11 i Eksjö

LÄNSSTYRELSENS AVGÖRANDE

Länsstyrelsen förklarar enligt 3 kap 1 § lagen (1988:950) om kulturminnen m m (KML) ett gatuhus och en f.d. stallbyggnad på Vaxblekaren 11 i Eksjö för byggnadsminne.

Länsstyrelsen meddelar med stöd av 3 kap 2 § samma lag följande skyddsföreskrifter.

1. Byggnaderna får inte rivas, flyttas eller till sitt yttre byggas om eller på annat sätt förändras.
2. Byggnaderna skall underhållas så att de inte förfaller. Vård- och underhållsarbeten skall utföras på ett sådant sätt att byggnadernas kulturhistoriska värde inte minskar.
3. Det område som bilagd karta avgränsats med en streckad linje får inte utan Länsstyrelsens tillstånd ytterligare bebyggas eller på annat sätt förändras. Området skall hållas i sådant skick att byggnadernas utseende och karaktär inte förvanskas.

Enligt 3 kap 21 § samma lag gäller detta beslut omedelbart även om det överklagas.

BAKGRUND M M

Länsstyrelsen väckte den 15 december 1992 frågan om byggnadsminnesförklaring av bl.a. ett gatuhus och en f.d. stallbyggnad på Vaxblekaren 11 i Eksjö.

Av utredningen framgår i huvudsak följande.

Fastigheten är bl.a. bebyggd med ett gatuhus vid korsningen Arendt Byggmästares gata - Norra Kyrkogatan och en f.d. stallbyggnad öster om den förra. Fråga om byggnadsminnesförklaring har väckts för dessa två byggnader. Fastigheten är dessutom bebyggd med det s.k. Aschanska stallet och paviljongen som är byggnadsminne

KULTUR G KME BESLUT AF211030

Postadress
551 86 Jönköping

Besöksadress
Hamngatan 4

Telefon
036-15 70 00 vx

Telefax
036-12 15 58

Postgiro
3 51 76-7

samt en sentida församlingsbyggnad.

Gatuhuset är uppfört av timmer i två våningar. Bottenvåningens fasad har liggande spontpanel och däröver finns locklistpanel med rundade locklister. Flertalet av bottenvåningens fönster är av tvåluftstyp med en spröjs i varje båge. Övervåningens fönster är av fyrluftstyp med högt sittande tvärpost och en spröjs i nedre bågar. På byggnadens gavelrösten finns spröjsade lunettfönster. Fönstrens foder är släta med vattbrädor upptill. Mot gatan finns en entré med pardörrar bestående av profilerade brädor i rutmönster. Vid sidan om entrén finns bodluckor bakom glasrutor. Fasaden är grå med detaljer i vitt. Fönsterbågarna är gråa. Byggnadens sadeltak är belagt med tvåkupiga betongpannor. Byggnaden vilar på en putsad stensockel.

Den f.d. stallbyggnaden med en gavel utmed Norra Kyrkogatan är uppförd av timmer i två våningar med fasad av faluröd locklistpanel med rundade locklister. Flertalet av byggnadens fönster är av tvåluftstyp med två spröjsar i varje båge. Fönstrens foder är släta och vitmålade. Mot väster finns en ingång med ett sentida dörrblad. Gaveln mot norr har en utvändig brandtrappa av stål. Byggnadens sadeltak är belagt med enkupiga tegelpannor. Byggnaden vilar på en putsad stensockel. Invändigt är byggnaden helt ombyggd.

Gatuhuset har en utkragad övervåning, vilket idag döljs av fasadpanelen. Utkragningen och de ålderdomliga bodluckorna kan tyda på att byggnaden uppförts under sent 1600-tal. Den nuvarande panelen kom till på 1890-talet. Invändiga dekorationsmålningar har kommit fram vid restaureringar under 1900-talet.

Den f.d. stallbyggnadens ålder är oviss. Byggnaden renoverades och tilläggsisolerades på 1980-talet. Samtidigt uppfördes ett mindre skjul invid byggnaden.

Det område inom vilket byggnaden är belägen har av Riksantikvarieämbetet och Länsstyrelsen ansetts vara ett kulturhistoriskt synnerligen märkligt bebyggelseområde enligt 3 kap 1 § KML.

Länsstyrelsen har den 5 februari 1993 upprättat förslag till skyddsforeskrifter.

Eksjö kommun har tillstyrkt förslaget till byggnadsminnesförklaring.

Fastighetens ägare Eksjö församling, har i yttrande godkänt en byggnadsminnesförklaring och föreslagna

skyddsföreskrifter.

Riksantikvarieämbetet har i yttrande den 13 maj 1993 tillstyrkt en byggnadsminnesförklaring.

LÄNSSTYRELSENS MOTIVERING

Enligt 3 kap 1 § KML får en byggnad som är synnerligen märklig genom sitt kulturhistoriska värde eller som ingår i ett kulturhistoriskt synnerligen märkligt bebyggelseområde förklaras för byggnadsminne.

Ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet har enligt 3 kap 10 § KML rätt till ersättning av staten om skyddsföreskrifter

1. utgör hinder för rivning av byggnad och skadan därav är betydande i förhållande till värdet av berörd del av fastigheten eller

2. på annat sätt innebär att pågående markanvändning avsevärt försvåras inom berörd del av fastigheten.

Medför skyddsföreskrifter att synnerligt men uppkommer vid användning av fastigheten, är staten skyldig att lösa fastigheten om ägaren begär det.

De aktuella byggnaderna utgör ett gott exempel på en handelsgård med flera ålderdomliga drag och byggnaderna har därför ett stort kulturhistoriskt värde. Byggnaderna har emellertid ändrats, främst interiört, i så hög grad att de inte kan sägas vara synnerligen märkliga enligt nyss nämnt lagrum.

Byggnaderna ingår dock som ett betydelsefullt element i stadsmiljön norr om Stora Torget. Denna miljö omfattar bl.a. en ytterst välbevarad trähusbebyggelse inom den senmedeltida stadsplanen.

Enligt Länsstyrelsens bedömning får miljön i denna del av Eksjö stadskärna anses utgöra ett sådant bebyggelseområde som avses i lagrummet. Skäl föreligger därför för att förklara de aktuella byggnaderna, såsom ingående i detta område, för byggnadsminne.

För byggnadernas bevarande skall det av Länsstyrelsen den 5 februari 1993 upprättade förslaget till skyddsföreskrifter gälla. Länsstyrelsen bedömer härvid att skyddsföreskrifterna ej skall medföra ersättningsskyldighet gentemot ägare eller innehavare av särskild rätt. Ej heller kan föreskrifterna anses medföra att synnerligt men uppkommer vid användningen av fastigheten.

ÖVRIGT

Länsstyrelsen lämnar i förekommande fall råd och anvisningar i fråga om underhållet av byggnaderna och vårderna av det omkringliggande området. Ändring av byggnadsminnet i strid mot meddelade skyddsföreskrifter får ske endast om det föreligger särskilda skäl för sådan ändring. Ansökan om ändring prövas av Länsstyrelsen.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta beslut kan överklagas hos Kammarrätten i Jönköping genom skrivelse till Länsstyrelsen - se bilaga (formulär 1).

I den slutliga handläggningen av detta ärende i vilket länsråd Bo Landholm beslutat och byrådirektör Anders Franzén varit föredragande har även bitr länsarkitekt Niklas Aronsson, förste länsassessor Claes von Sydow och länsantikvarie Per-Olof Ringquist deltagit.

Bo Landholm

Anders Franzén

Kopia till:
Riksantikvarieämbetet, delg kv, laga kraftbevis
Länsmuseet
Eksjö kommun
Inskrivningsmyndigheten, laga kraftbevis
Kulturmiljöenheten
CvS